Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	10 november 2026
Portefeuille(s)	Digitale Zaken
Portefeuillehouder(s):	Melanie van der Horst
Behandeld door	Digitale Strategie en Informatie (bestuurszaken.dii@amsterdam.nl)
Onderwerp	Bestuurlijke reactie op het jaarverslag 2025 van de CPA

Geachte leden van de gemeenteraad,

Digitale rechten zoals privacy, gegevensbescherming, transparantie en digitale inclusie zijn onderdeel van onze mensenrechten. Het college maakt zich hier dan ook al jaren hard voor. De Commissie Persoonsgegevens Amsterdam (hierna: CPA) is daarbij haar onafhankelijke adviseur op dat gebied. De CPA bestaat uit onafhankelijke deskundigen die het college gevraagd en ongevraagd adviseren over de verwerking en openbaarmaking van persoonsgegevens, algoritmes, data-ethiek en digitale (mensen-)rechten.

De CPA heeft het college het jaarverslag over haar werkzaamheden in 2025 aangeboden. In deze brief geeft het college een bestuurlijke reactie op dit verslag. In deze reactie gaat het college in algemene zin in op de adviezen van de CPA en op de algemene punten waar de CPA de aandacht van het college voor vraagt (het onderzoek van Lex Digitalis, gegevensuitwisseling in samenwerkingsverbanden en digitale autonomie). Ook gaat de reactie in op de opvolging van de algemene aandachtspunten die de CPA in het voorafgaande jaarverslag (over 2024) heeft beschreven (conform toezegging TA2025-000315): de zichtbaarheid van de CPA en het behoud van betekenisvol menselijk contact.

Adviezen van de CPA

Het college deelt de conclusie van de CPA dat de adviesaanvragen complexer en meer inter-disciplinair worden. Wat nieuw is in dit jaarverslag is dat de opvolging van de negen uitgebrachte adviezen zijn opgenomen in het jaarverslag. De ambtelijk secretaris van de CPA vraagt sinds de zomer van 2025 de opvolging van deze adviezen actief na bij de betreffende directies. Kortheids-halve verwijs ik u naar het desbetreffende hoofdstuk in het jaarverslag.

De gemeente heeft zeven van de negen adviezen volledig opgevolgd. Twee adviezen zijn onder-zocht door de gemeente maar niet volledig opgevolgd. Het gaat om de volgende adviezen die onderdeel waren van een breder advies:

- Advies over het onderzoek naar het welzijn van nieuwkomers: De gemeente stelde een vraag over een wettelijke grondslag om gegevens van nieuwkomers te verwerken. De CPA gaf een mogelijke grondslag. Deze kon in de praktijk niet gebruikt worden. De grondslag gold namelijk alleen voor Oekraïense ontheemden. Amsterdam onderzoekt het welzijn

van alle nieuwkomers. De adviesaanvraag ligt momenteel bij de functionaris gegevensbescherming.
- Advies over bias in algoritmes: De CPA adviseerde om bias in algoritmes als technisch concept te benaderen. De gemeente kiest ervoor om de landelijke definitie van bias in algoritmes te volgen. Deze definitie kijkt breder dan alleen naar technische aspecten.

In bijna alle adviezen bracht de CPA de noodzaak van een zo precies mogelijke, welomschreven benadering van de verwerkingsgrondslag onder de aandacht. Het college onderschrijft dit en maakt hierin steeds een eigen beoordeling, die afhankelijk is van de specifieke omstandigheden van het geval.

Het aantal adviesaanvragen is licht gestegen, maar blijft laag door wijzigingen in de gemeentelijke organisatie waardoor meer kennis en expertise intern ontsloten wordt. Omdat de wereld de afgelopen jaren sterk is gedigitaliseerd, heeft de gemeente meer interne deskundigheid georganiseerd op het gebied van privacy, AI, algoritmes, data-ethiek en technologie. Daarnaast is uit een in 2025 uitgevoerd onderzoek van Lex Digitalis over de huidige privacyorganisatie gebleken dat de rol van de CPA onduidelijk is voor ambtenaren (zie hieronder). Naar aanleiding van het onderzoek en de ontwikkeling in het aantal adviesaanvragen wordt de toekomstige inzet van de CPA nader verkend. Daarbij wordt gekeken hoe de beschikbare inzet passend kan worden georganiseerd, zodat de CPA zo goed mogelijk kan bijdragen aan het borgen van mensenrechten bij digitalisering. Hiervoor wordt het reglement verduidelijkt met een taakomschrijving die aansluit bij de hedendaagse praktijk van de gemeente.

Tot slot kan ik u nog melden dat met ingang van de nieuwe raadsperiode de openbare adviezen van de CPA ter kennisname worden toegestuurd voor de vergaderingen van de respectievelijke raadscommissies, zoals ik heb toegezegd. Bij onderwerpen die zelfstandig geagendeerd worden in een raadscommissie wordt het CPA-advies toegevoegd aan die vergaderstukken. Bij onderwerpen die niet worden geagendeerd in een raadscommissie, worden halfjaarlijks gebundeld aangeboden aan de raadscommissie Middelen en Kunst.

Onderzoek naar de governance en formatie van de privacyorganisatie (Lex Digitalis)
In 2025 onderzocht het onderzoeksbureau Lex Digitalis de privacy-organisatie van de gemeente. In dit onderzoek is gekeken naar de verschillende rollen, taken en verantwoordelijkheden op het gebied van privacy binnen de gemeentelijke organisatie (de gehele keten). Onderdeel van het onderzoek is ook de rol en taken van de CPA. Er is geconcludeerd dat het voor medewerkers onduidelijk is wanneer zij contact moeten opnemen met de Functionaris Gegevensbescherming (FG) of de Commissie Persoonsgegevens Amsterdam (CPA), mede door de onduidelijke rol van de CPA. Lex Digitalis adviseerde het QAA-proces[1] te verduidelijken, het CPA-reglement te wijzigen en onder de aandacht te brengen en ook de verantwoordelijkheden van de FG en CPA beter toe te lichten. Ook adviseerden ze om een naamwijziging te overwegen waaruit het bredere takenpakket van de CPA beter tot uitdrukking komt.

[1] QAA staat voor Quality Assurance Acceptatiecriteria. Deze criteria bevatten alle eisen die voortkomen Europese, landelijke én Amsterdamse wet- en regelgeving. Daarmee wordt vooraf inzichtelijk waaraan moet worden voldaan. Het vragen van advies aan de CPA is al opgenomen in de QAA, maar Lex Digitalis stelt voor om verder te verduidelijken wanneer het vragen van advies verplicht is.

Reactie college:
In de raadsinformatiebrief van 10 februari 2026 heeft het college een reactie gegeven op het rapport van Lex Digitalis. Kortheidshalve verwijs ik naar de inhoud van die brief.

Gegevensuitwisseling in samenwerkingsverbanden
De CPA signaleert dat de gemeente in samenwerkingsverbanden steeds vaker gegevens uitwisselt voor het algemeen belang, bijvoorbeeld in de zorg, het sociale domein, wonen en veiligheid. Dit brengt toenemende complexiteit en uitdagingen met zich mee rondom juridische en ethische kaders. De CPA adviseert om bij samenwerkingen zorgvuldig te bepalen welke organisaties persoonsgegevens verwerken, welke AVG-rollen van toepassing zijn en te controleren of er geen sprake is van verboden geautomatiseerde besluitvorming. Ook benadrukt de CPA het belang van transparantie naar de gemeenteraad en inwoners, duidelijke afspraken met derden (zoals over bewaartermijnen) en het voorkomen dat private partijen verantwoordelijk worden voor overheidstaken.

Reactie college:
Op processen die door de gemeente worden uitgevoerd in samenwerking met externe partijen is de Handreiking i-kaders voor verbonden partijen van toepassing. Hierin is aangegeven hoe er aan de eisen vanuit wet- en regelgeving op het gebied van informatiebeveiliging, gegevens-bescherming, archivering en openbaarheid door de gemeente en de verbonden partijen kan worden voldaan. Zo stelt de handreiking bijvoorbeeld dat vooraf moet worden nagedacht over een datastrategie, het gebruik van authentieke gegevens, informatiebeveiliging, bescherming van persoonsgegevens, etc. Afspraken daarover moeten worden vastgelegd in een convenant gegevensverwerking. In de raadsinformatiebrief over de afdoening van motie 274.24 van de leden Van Pijpen en Broersen over de geleerde lessen uit het Programma Gidso gaat het college daar nader op in. Het opstellen van een dergelijk convenant is duidelijker opgenomen in de Quality Assurance Acceptatiecriteria (de ‘checklist’ voor het voldoen aan Europese, landelijke én Amsterdamse wet- en regelgeving).

Digitale autonomie
De CPA juicht de dialoog over digitale autonomie in de gemeente toe. De CPA koppelt daarbij digitale autonomie aan de bescherming van mensenrechten, zoals het discriminatieverbod of het respect voor de privacy van burgers. In de adviezen van de CPA in 2025 is dat ook tot uitdrukking gekomen. Zo gaf de CPA bij de ‘Pilot afhandeling bezwaarschriften met behulp van AI’ in overweging om in plaats van Microsoft Azure gebruik te maken van lokale alternatieven die meer controle over eigen data bieden. Ook benadrukte de CPA het belang van het verkennen en testen van alternatieven voor sociale media als TikTok en om vroegtijdig een exit- of migratiestrategie vast te stellen, zodat een overstap van TikTok naar alternatieven mogelijk blijft.

Reactie college:
Het college is blij met de steun van de CPA voor de ingezette koers naar meer digitale autonomie en keuzevrijheid en zal de CPA hierover waar mogelijk en nodig om advies vragen.

Zichtbaarheid van de CPA (terugkerend punt uit 2024)
Het jaar 2025 stond voor de CPA in het teken van werken aan de zichtbaarheid binnen de gemeente. Per 1 juli 2025 startte de nieuwe CPA-secretaris, die met een vaste aanstelling fungeert als vaste liaison tussen de CPA en de gemeente. De CPA constateerde in haar jaarverslag 2024 al dat haar adviezen slecht vindbaar zijn voor interne en externe geïnteresseerden. De adviezen worden via Open Amsterdam gepubliceerd, maar zijn alleen te filteren op jaartal en niet op onderwerp. De knop 'dossier opvragen' veroorzaakt volgens de CPA verwarring, omdat de adviezen al openbaar zijn en leidt tot onnodige verwerking van persoonsgegevens (omdat de bezoeker wordt gevraagd een e-mailadres op te geven). De CPA heeft in 2025 verbeteradviezen gegeven, maar deze zijn volgens de CPA niet opgevolgd. Daarmee vervullen de CPA-adviezen naast het concrete advies aan de adviesvrager momenteel nauwelijks de gewenste, bredere functie, volgens de CPA.

Reactie college:
Op de webpagina van de CPA op amsterdam.nl zijn inmiddels hyperlinks opgenomen naar de agenda's en een aantal adviezen op Open.Amsterdam. Dit maakt de adviezen makkelijker vindbaar. Maar het college is zich bewust van de uitdagingen bij het gebruik van Open Amsterdam. Hiervoor is het onderzoek *Hoe ervaart de gebruiker Open.Amsterdam* uitgevoerd. Naar aanleiding van dit onderzoek wordt er momenteel een prototype ontwikkeld, dat een beeld zal geven van de nodige kosten en het aanbestedingstraject. Eind 2026 krijgt Open.Amsterdam een upgrade die de gebruiksvriendelijkheid van de website moet verbeteren. Daarmee verbetert ook de externe zichtbaarheid van de CPA. Dit aspect nemen we mee in de verkenningen van de toekomstige inzet van de CPA.

Behoud van betekenisvol menselijk contact (terugkerend punt uit 2024)
De CPA gaf in het jaarverslag 2024 aan dat de gemeente bij de inzet van nieuwe technologieën nadrukkelijk aandacht moet besteden aan het behoud van betekenisvol menselijk contact tussen gemeente en haar inwoners. Ook in 2025 vraagt de CPA hier aandacht voor. De CPA benadrukt bij de voorgenomen inzet van (generatieve) AI het belang van menselijke expertise bij de inzet van (generatieve) AI. De CPA adviseert om AI uitsluitend als ondersteunend hulpmiddel te gebruiken en deze niet de verantwoordelijkheden van de medewerker te laten overnemen. Ook benadrukt de CPA in het advies over de vernieuwde persoonsgerichte aanpak (voorheen Top 600) de waarde van persoonlijk contact.

Reactie college:
Het college onderkent het belang van menselijk contact en expertise bij de inzet van (generatieve) AI en onderneemt daar ook actie in. Daar wordt bijvoorbeeld in de Ethische Bijsluiters expliciet aandacht aan gegeven. De uitkomsten van die Ethische Bijsluitersessies worden door het college openbaar gemaakt in een zo eenvoudig mogelijk format. U bent hierover in een raadsinformatiebrief geïnformeerd. Ook op andere vlakken wordt het behoud menselijk contact bewerkstelligd. In de afdoeningsbrief van motie 043.26 inzake het recht op menselijk contact is aangegeven hoe we dat doen met de voicebot (virtueel assistent) die een burger bij telefonisch contact aan de lijn krijgt. Nadat de virtueel assistent zichzelf heeft voorgesteld, zegt deze: "Ik kan uw vraag meteen beantwoorden of u doorverbinden naar een medewerker. Vertel me wat ik voor

u kan doen”. In 2026 wordt ook de dienstverlening in de Stadsloketten daarop aangepast. Burgers krijgen dan bij binnenkomst een warm welkom en een servicemedewerker begeleidt hen indien nodig naar een specialist die hen verder helpt. Als de specialist er zelf niet uitkomt, maakt deze gebruik van hotlines om expertise bij te schakelen. De bezoeker verlaat het Stadsloket altijd met een oplossing of duidelijke vervolgstappen.

Het college erkent het belang van persoonlijk contact bij de doelgroep van de vernieuwde persoonsgericht aanpak. Bij het Actiecentrum Veiligheid en Zorg geldt waar mogelijk persoonlijk te informeren zodat betrokkenen goed begrijpen wat de instroom in een aanpak voor hen betekent en welke gevolgen dit voor een betrokkene heeft.

Tot slot

In de adviezen van de CPA herkennen we de aandacht voor publieke waarden zoals transparantie, uitlegbaarheid, gelijkheid (tegen bias en discriminatie), menselijk contact, duurzaamheid, soevereiniteit, betrouwbaarheid en solidariteit. Het college bedankt de CPA voor haar inzet.

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Melanie van der Horst
Wethouder Digitale Zaken

Bijlagen
1. Jaarverslag 2025 van de CPA